

Växjö Energi Elnät AB:s priser och taxor för elnätet

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Växjö Energi Elnät AB:s priser och taxor för elnätet	Fastställd/Upprättad Kommunfullmäktige 2022-11-22 § 194	Senast ändrad i dnr: 2022-11-22 Dnr KS/2022-00534
Dokumentansvarig Växjö Energi Elnät AB		Tidigare ändringar Kommunfullmäktige 2017-10-17 § 207	Giltighetstid Från och med 2023-01-01
Dokumentinformation För mer information om priser och taxor kontakta Växjö Energi Elnät AB.			

PM

Utfärdare Stefan Braun/Mats Lundin	Datum 2022-10-19, rev 1 221024	Ärende Beslutsunderlag, rev 1 - Ny utformning av elnätspriser from 2023-01-01
Godkännes Erik Tellgren	Till Styrelsen Växjö Energi Elnät AB Styrelsen Växjö Energi AB	
Kopia till	Styrelsen VKAB Kommunfullmäktige	
	Antal bilagor:	

Ny utformning av elnätspriser 2023-01-01**Regelverk**

Elnätsverksamhet är ett reglerat monopol som övervakas av Energimarknadsinspektionen (EI). Regelverket ställer krav på elnätsägaren att klara höga prestanda som tillgänglighet, att bygga ut el till nya kunder, att anpassa och utveckla ett smart elnät för nya konsumtions- och produktionsmönster, snabb elektrifiering av samhället och mycket annat.

För elnätspriser finns två regelverk att följa. Dels där den totala intäkten för att sköta och driva verksamheten beslutas för en period om fyra år i sänder. Här är bland annat fastlagt en gällande kalkylränta om 2,16 %. Dels ett regelverk som beskriver hur tarifferna ska utformas. I reglermodellen för den totala intäkten finns bland annat så kallade opåverkbara kostnader, dessa utgörs främst av kostnader mot överliggande nät och kostnader för el att täcka fysiska elektriska förluster när el distribueras efter behov till de enskilda användarna. De opåverkbara kostnaderna innebär att elnätsverksamheten ska kompensera sig fullt ut för dessa kostnader.

Bakgrund

Elpriserna har ökat rejält sedan sommaren 2021, vilket inneburit en betydande påfrestning på samhället och även så på elnätsbolagen som är stora användare av el för att driva näten så att el kan distribueras efter behov till användarna. Ett relevant högkostnadsskydd förväntas införas av samhället i närtid för att undvika stora skador. Pågående kraftfulla insatser för att spara elektricitet, såväl inom EU som nationellt som lokalt, är verkningsfulla och vi ser nu också stora svängningar i elpriset beroende på aktuellt omvärldsläge. I vårt elprisområde i södra Sverige, SE4, finns en obalans mellan efterfrågan och bristande egen produktionskapacitet att möta denna efterfrågan. Detta leder till att betydande mängder el förs över från andra svenska elprisområden för att möta behovet i södra Sverige, och stundtals även genom import. Detta betyder att den el som vi använder i södra Sverige till del får transporteras ganska långt genom stamnät över regionnät till lokalnätet för att så nå den enskilda användaren. Svenska kraftnät (SvK) har sedan något år tillbaka en natttariff med rörlig elöverföringsavgift/energiavgift. Denna rörliga elöverföringskostnad består i huvudsak av de överföringsförluster som uppstår vid varje enskild tidpunkt. SvK's elöverföringskostnad tar utgångspunkt i

spotpriset/marknadspriset för el under den aktuella timmen. Kopplingen har för SvK inneburit en god följsamhet när det gäller kostnader och intäkter. SvK's rörliga elöverföringskostnad/energiavgift träffar och belastar de olika regionnätsföretagen, typ E.ON, Vattenfall och Ellevio vilka i sin tur har överfört denna kostnad, tillsammans med kostnaden för egna elöverföringsförluster, baserat en, för fastlagd period och på förhand bestämd, fast överföringsavgift, till de lokala elnätbolagen, som Växjö Energi Elnät, vilka i sin tur har fört denna kostnad samt kostnaden för egna elöverföringsförluster, vidare till användarna på samma sätt genom en fast avgift. När elpriserna är relativt stabila och/eller kan prognosticeras med god träffsäkerhet så är det ju möjligt att få denna på förhand bestämda fasta överföringsavgiften att återspegla den faktiska kostnaden för att distribuera ut el efter behov till användaren. Däremot är det svårt för användaren att förstå hur kostnaden uppstår samt hur användaren själv skulle kunna påverka sin kostnad. Särskilt svårt blir detta om elpriset varierar kraftigt och den på förhand bestämda avgiften inte återspeglar den verkliga kostnad som uppstår. Har avgiften satts för högt så ackumuleras medel hos nätbolaget som därefter behöver kompensera användaren för detta i efterföljande perioder. Likadant, fast omvänt, om avgiften har satts för lågt. Vi ser, på goda grunder och för flera år framåt, framför oss högre elpriser än före sommaren 2021, även om de exceptionella priser som uppstått i pågående energikrig förhoppningsvis snabbt försvinner, samt allt större volatilitet med rejält varierande priser. Det är därför av vikt att användaren kan förstå sina elkostnader bl a genom att priset reflekterar den aktuella kostnaden, i varje enskild tidsperiod, och av vikt att förstå hur användaren kan påverka sin totala kostnad.

Kan detta sistnämnda realiseras så har det dubbla effekter genom att inte bara i stunden reflektera den aktuella elöverföringskostnaden, hur den uppstår och hur konsumenten kan påverka sin kostnad, utan även genom att ge en sådan prissignal att elnäten som resultat kommer att kunna användas effektivare. Bristande elproduktionskapacitet i södra Sverige men inte minst bristande elnätskapacitet till södra Sverige och fram till konsumenten är ju normalt den främsta orsaken till de särskiljande höga elpriserna i södra Sverige. Detta accentueras nu under rådande krig i än högre grad av bränslepriserna. En utjämnad belastning och en reducering av effektoppar i elnäten motsvarar ökad överföringskapacitet och medför sänkta driftkostnader. På detta vis kan också vissa investeringar och marginalinvesteringar i elnätet skjutas upp eller tom undvikas.

Dagens elnätstariffer är utformade efter de förutsättningar som rådde för tiotalet år sedan. De återspeglar inte på ett tydligt sätt hur de rörliga driftkostnaderna uppstår och ger därför heller inte kunderna nödvändiga prissignaler för att kunna ta bra informerade beslut om sin elanvändning. Genom nya föreskrifter från april i år förtydligas resonemangen ovan kring vad som är lämpligt och krävs av en elnätstariff för att främja ett effektivt nätutnyttjande, och kapitalutnyttjande, och ge kunderna incitament och bättre möjligheter att ta kostnadseffektiva beslut om sin nätanvändning. Därför är det lämpligt att prissätta de i huvudsak rörliga kostnaderna, främst kostnader direkt kopplade till elöverföringsförluster, med en rörlig energiavgift som differentieras efter de variationer som finns säsongvis, ja ner på enskild månad och vecka och i

förlängningen även på timme och enskild kvart. Detta medges nu av regelverket samt den uppgradering av elnätet som pågår med bl a byte till smarta elmätare.

Nuläge

I södra Sverige finns flera regionnätägare men E.ON är den dominanta och även den regionnätägare som är aktuell för Växjö och ansvarig för att transportera fram det tämligen stora behov av el utifrån som vi har i Växjö stad med omnejd. E.ON har kraftigt, och med tämligen kort varsel, justerat sina regionnätpriser två gånger under året, senast i somras, vars effekter Växjö Energi Elnät inte fullt ut har kompenserat sig för. Detta återspeglas i en kraftigt vikande resultatutveckling så som framgår av aktuell prognos med kommentarer.

E.ON har tidigare beslutat att införa en tariffmodell med rörlig överföringsavgift med utgångspunkt i aktuellt spotpris, inkluderande SvK's motsvarande rörliga kostnad, redan från kommande årsskifte – 2023-01-01. Detta innebär i sin tur att lokalnätbolagen måste agera för att hantera följsamheten, både i uppgång och i nedgång av elpriset. Detta kan ske på olika sätt. Vår avsikt är att införa en rörlig elöverföringsavgift, summerande stamnätets och regionnätets och det egna lokalnätets elöverföringsavgifter, från 2023-01-01, med de fördelar som följer av en sådan modern elnätstariff enligt ovan.

Nyligen, 2022-10-21, beslutade Svenska Kraftnät att tillfälligt införa en takbegränsning för sin energiavgift vilket undanröjer exponeringen för tidvis mycket höga avgifter. E.ON har i sin tur nu därför bedömt att de bibehåller en fast elöverföringsavgift, vilken kan ändras efter behov från tid till annan, men samtidigt klargjort att avsikten kvarstår att i närtid, troligen till 2024, införa en fullt rörlig energiavgift/elöverföringsavgift. Växjö Energi Elnät ser fördelarna med att 1 januari 2023 implementera den nu framarbetade nya rörliga elöverföringsavgiften, i form av timpris (varierar timme för timme) eller rörligt pris (månadsbasis – varierar månad för månad). Denna inkluderar effekten av den nu takbegränsade energiavgiften för stamnätet. Detta medger också att kunderna tidigt kan lära känna och förstå den rörliga energiavgiften, hur de kan påverka den samt vilka eventuella anpassningar som kan behövas för att sänka sina kostnader i form av konsumtionsmönster, beteende, styrning eller tom vissa investeringar. Elöverföringsavgiften/energiavgiften är en del av den totala nätavgiften vid sidan av en fast abonnemangavgift, samt i förekommande fall en effektagift (för effektkunder).

Förändrad modell för elöverföringsavgift kommande årsskifte

En rörlig elöverföringsavgift införs from 1 januari 2023, med en priskomponent som har utgångspunkt i rådande elspotpris/elmarknadspris (aktuellt pris på elbörsen NordPool). Fram till nyligen har kunderna haft en på förhand bestämd fast överföringsavgift som har gällt en längre period, vanligen ett år, och fakturerats kvartalsvis till de allra flesta kunderna.

VEAB kommer nu att, på Mina Sidor eller motsvarande, tillhandahålla en prognos för elprisutvecklingen för kommande månad kompletterat, vid större förändringar, med någon eller några kommentarer kring utvecklingen under innevarande månad.

Den rörliga överföringsavgiften debiteras för månaden genom månadsvis fakturering. Samtal med systemleverantören pågår redan nu för att realisera detta.

Vi kommer att forcera de 40 000 mätarbyten som genomförs hos alla kunder sedan tre år tillbaka med god framdrift, så att alla kunder har elmätare med timavräkning i slutet av 2023 jämfört med tidigare avslut planerat till sommaren 2024.

Redan till 1 januari 2023 planerar vi nu att överföra alla säkringskunder ner till och med 50 Ampere och 35 Ampere säkring till att bli effektkunder genom tillgång till nya smarta elmätare som är bestyckade för timmätning. De senaste åren har säkringskunder med högre säkringsklass överförts till att bli effektkunder enligt en bra fungerande modell. Genom att bli effektkund så medges kunden att kunna förstå och fatta beslut kring sin användning av nätets kapacitet. Om man exempelvis har en kemtvätt eller en processindustri där man vant sig vid att starta alla sina stora maskiner vid ett och samma tillfälle så kräver detta en betydligt större del av tillgänglig nätkapacitet, en större effekt, än om man kan välja att starta de större maskinerna efter varandra. Topputnyttjandet eller toppeffekten under en månad kan då bli avsevärt lägre än om alla maskiner startar samtidigt. Debitering sker månadsvis baserat på den topp effekt man har använt. Du betalar för det högsta timvärdet som har registrerats varje månad. På Mina Sidor kan kunden se sina timvärden – och även effekten av hur kunden väljer att disponera sin effektanvändning.

Redan från 2023-01-01 kommer effektkunder, inklusive alla säkringskunder med 50 A resp 35 A säkring som till dess kommer bli effektkunder, att timdebiteras den rörliga överföringsavgiften direkt och faktureras månadsvis. På Mina sidor, eller motsvarande, kan kunden se sina timvärden och därmed även effekten av sin totala användning under månaden samt effekten av sitt förbrukningsmönster.

Övriga säkringskunder – 25, 20 resp 16 Ampere – vilka samtidigt, 2023-01-01, får en rörlig månadsavgift kommer senare under 2023 att också bli effektkunder med timdebitering av topp effekten under månaden och timdebitering även av den rörliga effektavgiften, dock senast andra kvartalet 2024.

En modern och vinnande prissättningsmodell för alla.

Svenska kraftnäts takbegränsning av sin energiavgift samt E.ONs ambition att göra energiavgiften fast under 2023 innebär att VEAB:S elkunder kommer få en jämnare kostnad över året.

Konsekvensanalys

Under de senaste tre åren har Växjö Energi Elnät såväl höjt som sänkt elnätsavgiften. På det sätt som beskrivits ovan så har dessa prisändringar inte varit transparenta, inte på ett fullt rättvist sätt kunnat reflektera rörliga kostnader samt ej heller varit möjliga för kunden att direkt påverka annat än genom allmänt lägre elanvändning. El är en möjliggörare och med den nya moderna elnätstariffen som redovisas här så får kunden möjlighet att påverka och kostnadseffektivisera sin elnätsanvändning (och elanvändning) med koppling till aktuellt elspotpris. Med den här beskrivna rörliga elöverföringsavgiften som utgår från rådande elspotpris får man notera att den egentliga kostnaden att föra elen vidare till den som använder en viss mängd elektricitet inte skiljer sig åt. Är elpriset högt, som just nu, så blir kostnaden för nätförlusten hög och är elpriset lågt så blir kostnaden för nätförlusten i jämförelse också låg. Detta ska då jämföras med den

tidigare modellen där man får försöka prognosticera en förutbestämd fast avgift som, i den mån den inte riktigt motsvarar kostnaden, snabbt kan bli föremål för återkommande prisjusteringar, upp eller ned, i förhållande till faktiskt rådande elpris.

Det finns ett behov att göra en allmän prisjustering av elnätspriset baserat andra kostnader än elöverföringsförluster men för detta avvaktar vi det förväntade högkostnadsskyddet eller hur dess namn blir för att se om detta disponeras vid sidan av elnätens kostnader eller om exempelvis energiskatt och moms och/eller flaskhalsintäkterna som ackumulerats hos SvK används till att helt ta bort stamnätsavgiften för ett år eller två eller liknande. Detta hanteras separat.

Förslag till beslut

Att införa här beskriven elöverföringsavgift

- Från 1 januari 2023 för befintliga effektkunder – med timdebitering av under månaden använd elektricitet, genom månadsfakturering
- Från 1 januari 2023 för säkringskunder 50 A och 35 A vilka då samtidigt övergår till att bli effektkunder (effektkunder i enlighet med tidigare beslut) – med timdebitering av under månaden använd elektricitet, genom månadsfakturering
- Från 1 januari 2023 för säkringskunder 25, 20 samt 16 A – med månadsdebitering av under månaden använd elektricitet, genom månadsfakturering.
- I slutet av 2023, dock senast sommaren 2024, för säkringskunder 25, 20 samt 16 A, vilka då samtidigt övergår till att bli effektkunder – med timdebitering av under månaden använd elektricitet, genom månadsfakturering.

När den uttalade avsikten att införa avräkning av elanvändning på enskild kvart i stället för enskild timme så kommer den här beskrivna elnätstariffen att ändras på motsvarande sätt.